

Avd för ekonomi och hållbar utveckling
Angelica Wiklund
Tfn 018 – 611 61 28
E-post
angelica.wiklund@regionuppsala.se

Finansdepartementet

Remissyttrande avseende Lite mer lika, översyn av kostnadsutjämnningen för kommuner och landsting, SOU 2108:74

Sammanfattande överväganden

Region Uppsala är i huvudsak positiv till utredningens förslag, men lämnar synpunkter på förslaget avseende delmodellen för kollektivtrafik.

Övergripande om utredningens uppdrag och resultat

Den kommunalekonomiska utjämnningen består av inkomstutjämnning, kostnadsutjämnning, strukturbidrag, införandebidrag och regleringsbidrag/-avgift. Den statliga utredningen ”*Lite mer lika, översyn av kostnadsutjämnningen för kommuner och landsting*” har haft i uppdrag att se över och uppdatera en del av den kommunalekonomiska utjämnningen, kostnadsutjämnningen.

Kostnadsutjämnningens syfte är att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla kommuner och regioner att ge sina invånare service, oberoende av opåverkbara, strukturella förhållanden. I direktiven till utredningen angavs att den skulle överväga om det nuvarande systemet i tillräcklig grad fångar upp dessa förhållanden, och om så inte är fallet skulle de föreslå förändringar i delmodellerna. Dessutom skulle utredningen gärna ta fram förslag som förenklar kostnadsutjämnningen.

Region Uppsala välkomnar att utredningen har gjort ett gediget arbete med att gå igenom hur kostnadsutjämnningen fångar upp kommunsektorns olika förutsättningar, och att de i många stycken har valt att lämna förslag som förenklar delmodellerna, vilket skapar både en bättre förutsägbarhet och ökad transparens.

Region Uppsala

Box 602 | 751 25 Uppsala | tfn vx 018-611 00 00 | fax 018-611 60 10 | org nr 232100-0024

www.regionuppsala.se

Förslag till förändringar i delmodell för hälso- och sjukvård

Region Uppsala ställer sig positiva till det omfattande förenklingsarbete som utredningen har gjort när det gäller delmodellen för hälso- och sjukvård. I utredningens förslag minskar antalet befolkningsgrupper som finns med i den så kallade kostnadsmatrisen från 852 stycken till 22.

Däremot är det värt att fundera kring om inte delmodellen hälso- och sjukvård på något sätt borde ta hänsyn till att vissa regioner, universitetsregionerna, har ett särskilt ansvar för att hantera landets mest komplicerade vårdbehov. Mot bakgrund av kostnadsutvecklingen när det gäller den mest avancerade sjukhusvården, både vad gäller medicinsk teknik, läkemedel och personal, så finns det skäl att analysera detta inför framtida översyner.

Region Uppsala vill också uppmärksamma att endast kostnadsdata från tre regioner har använts för att uppdatera delmodellen. För att få tillförlitliga underlag bör självklart kostnadsdata tas in från så många regioner som möjligt. Region Uppsala bidrar gärna med underlag till framtida utredningar.

Förslag till förändringar i delmodellen för befolkningsförändringar

Utredningen föreslår en ny komponent som kompenserar för merkostnader vid kraftiga förändringar i befolkning. Region Uppsala delar utredningens bedömning att regioner kan ha större kostnader vid strukturomvandling, både när befolkningen växer och när den minskar, och ställer sig därför positiv till förslaget att inrätta en sådan ny komponent.

Förslag till förändringar i delmodellen för kollektivtrafik

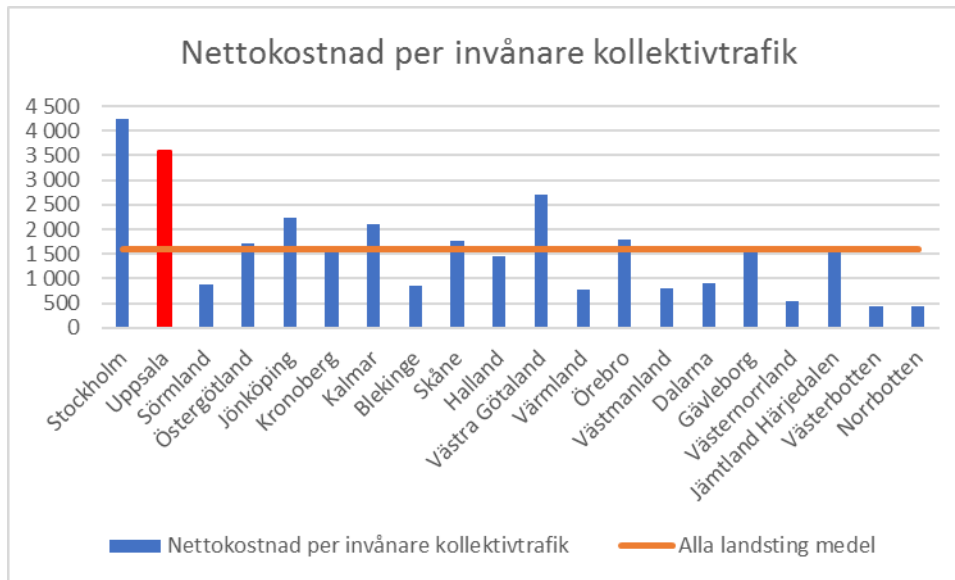
Kostnadsutjämnings ska inte utjämna för skillnader i ambitionsnivå eller effektivitet, utan endast för opåverkbara strukturella faktorer. När det gäller kollektivtrafiken är detta dock långt ifrån enkelt. I glest befolkade områden kan kostnaderna per personkilometer för kollektivtrafik med långa resor och låg beläggning förväntas vara högre än i tätorter. Samtidigt kräver tätorter mer utvecklade trafiklösningar för att hantera trängsel och miljöbelastning.

I dagens kostnadsutjämnings så är det endast Region Stockholm som mottar resurser för kollektivtrafiken; alla andra regioner bidrar. Det har kostnadsutjämnings fått mycket kritik för. Utredningens egen undersökning visar att *ett* landsting är positiv till den nuvarande modellen.

Om man analyserar hur mycket olika regioner lägger på kollektivtrafik ser man att Region Stockholm, Region Uppsala och Västra Götalandsregionen skiljer ut sig mot andra landsting och regioner (se diagram nedan). Region Stockholm lägger drygt 4 000 kronor per invånare, Region Uppsala drygt 3 500 kronor per invånare och Västra Götalandsregionen drygt 2 500 kronor per invånare.

Visserligen är det inte lätt att urskilja vad av detta som handlar om skillnader i opåverkbara strukturer och vad som handlar om ambitioner, men det skulle kunna handla om att nya utvidgade arbetsmarknadsregioner kräver ett större utbud av kollektivtrafik och att befolkningsökningar i sig kräver ett växande utbud av

kollektivtrafik. Det kan också handla om att vissa län, som Uppsala län, har flera utmaningar samtidigt, både i form av bygga ut en välfungerande kollektiv infrastruktur med angränsande storstadsregion (Stockholm) och en dyr kollektivtrafik i länets glesbygd.

Källa: SKL, Landstingens ekonomi- och verksamhetsstatistik

Kommittén uppger att de har gjort ett gediget arbete för att uppdatera kollektivtrafikmodellen, även om de också skriver att det är betydligt svårare än på andra områden då huvudmannskapet för kollektivtrafiken varierar mellan kommuner och regioner, och att detta dessutom förändras över tid.

Utredningens förslag är i huvudsak en förändring, att variabeln ”Andel av befolkningen som bor i tätort med fler än 11 000 invånare” ersätts med en ny variabel ”Antal invånare i länet som bor i tätort”. Detta uppges enligt utredningen ge ett bättre förklaringsvärde, men frågan är om resultatet ändå är rimligt.

I det nya förslaget är Region Stockholm fortfarande den stora vinnaren, med ett bidrag på 1 165 kronor per invånare. Även Västra Götalandsregionen och Region Skåne får bidrag i den nya modellen, men endast med några kronor per invånare. Region Uppsala får betala 386 kronor per invånare – en skillnad mot Region Stockholm på nästan 1 500 kronor per invånare, trots att båda dessa regioner har de högsta nettokostnaderna per invånare.

Tabell 9.3 Utfall i förslaget jämfört med i dag, Kollektivtrafik – landsting

Kronor per invånare 2018

Landsting samt Gotland	Utfall i dag	Förslag	Förändring
Stockholms läns landsting	1 180	1 165	-14
Region Uppsala	-203	-386	-182
Landstinget Sörmland	-440	-491	-51
Region Östergötland	-494	-535	-41
Region Jönköpings län	-667	-624	43
Region Kronoberg	-700	-647	53
Landstinget i Kalmar län	-668	-579	89
Region Gotland	-972	-969	3
Landstinget Blekinge	-749	-644	106
Region Skåne	-57	6	63
Region Halland	-292	-460	-168
Västra Götalandsregionen	-78	13	91
Landstinget i Värmland	-500	-480	21
Region Örebro län	-403	-508	-105
Region Västmanland	-417	-529	-112
Landstinget Dalarna	-422	-488	-66
Region Gävleborg	-604	-627	-23
Landstinget Västernorrland	-806	-734	72
Region Jämtland Härjedalen	-396	-579	-182
Västerbottens läns landsting	-718	-737	-19
Region Norrbotten	-562	-654	-92
Total omfördelning i modellen, mdkr	2 677	2 673	-4

Källa: SOU 2018:74, sid 282

Region Uppsala menar att det är extremt svårt att förstå om utredningen har hittat rätt parametrar för att utjämna för opåverkbara strukturella kostnader för kollektivtrafik, och menar därför att denna delmodellen borde arbetas om i grunden.

För Region Uppsala

Emilie Orring
Ordförande

Staffan Isling
Regiondirektör